
Carta de Lisboa

*(Subscrit pels participants a la Segona Conferència
Europea de Viles i Ciutats Sostenibles)*

Representants de 1.000 autoritats locals i regionals de tot Europa es van reunir a la Segona Conferència Europea de Viles i Ciutats Sostenibles a Lisboa, Portugal, del 6 al 8 d'Octubre de 1996. Van ser informats de la situació del procés de l'Agenda Local 21 en 35 països europeus i van avaluar els progressos realitzats des de la celebració de la Primera Conferència a Aalborg, Dinamarca, el maig de 1994. Van intercanviar idees i experiències de pràctiques locals i van explorar oportunitats de col·laborar amb altres comunitats europees en projectes conjunts. Van identificar les necessitats de les autoritats locals compromeses en els processos de l'Agenda Local i van ajudar a donar forma a la pròxima fase de la Campanya.

La Campanya de Viles i Ciutats Europees Sostenibles, iniciada a la Conferència d'Aalborg pels 80 municipis europeus que van firmar la Carta de Viles i Ciutats Europees vers la Sostenibilitat (la Carta d'Aalborg), s'ha ampliat mentrestant amb la participació de 250 autoritats locals i regionals. Tot firmant la Carta es van comprometre a participar en el procés de desenvolupament i consecució d'un consens entre les seves comunitats locals sobre un pla d'acció a llarg termini vers la sostenibilitat (l'Agenda Local 21).

La fase inicial de dos anys de la Campanya es va dedicar inicialment a difondre la sostenibilitat local tot promovent la Carta d'Aalborg i tot impulsant a més autoritats locals a firmar la Carta, a unir-se a la Campanya i a oferir guiatge sobre el procés de l'Agenda Local 21. La pròxima fase, llançada a la Conferència de Lisboa, es concentrarà en la implementació dels principis exposats a la Carta, tot iniciant i duent a terme el procés d'una Agenda Local 21 i tot implementant el pla de sostenibilitat local. En iniciar aquesta fase, les autoritats locals europees contribuiran no sols a la implementació de l'Agenda 21 (Rio 1992), sinó a la de l'Agenda Habitat (Estambul 1996).

Així doncs, els participants a la Conferència de Lisboa de 1996 van subscriure el document següent amb el títol "De la Carta a l'Acció". Està basat en les experiències locals tal com es van exposar i discutir en els 26 tallers de la Conferència i pren en consideració els principis i recomanacions exposats a la Carta d'Aalborg, a la "Guia Pas a Pas" de la Junta de Gestió de Govern Local del Regne Unit, a l'Informe de Ciutats Sostenibles del Grup d'Experts en Medi Ambient Urbà de la Comissió Europea i a la Guia de Planificació de l'Agenda Local 21 del Consell Internacional per a Iniciatives Locals en Medi Ambient.

En iniciar la pròxima fase de la Campanya de Viles i Ciutats Europees Sostenibles, els participants en aquesta primera conferència de govern local, tot seguint la Conferència **HABITAT II** (Estambul, juny 1996), desitgen contribuir a la implementació de l'Agenda Habitat.

El Pla d'Acció de Lisboa: de la carta a l'Acció

Preparació del govern local per al procés de l'Agenda Local 21

Creiem que l'adopció de la Carta de Viles i Ciutats Europees vers la Sostenibilitat (Carta d'Aalborg) és un dels millors punts d'arrencada per al procés d'una Agenda Local 21.

Ens cal una definitiva voluntat política per dur a terme un procés de l'Agenda Local 21. Identificarem un grup de gent motivada per conduir la iniciativa. Utilitzarem com a referència idees, conceptes i mandats com és ara l'Agenda 21, el Cinquè Programa d'Acció Mediambiental de la Unió Europea, la carta d'Aalborg o la Conferència Habitat II. Establirem un programa de treball i un calendari d'accions per al procés, tot definint-ne les fases amb objectius clars. En firmar la Carta d'Aalborg, ens unirem a la campanya de Viles i Ciutats Europees Sostenibles i considerarem la participació en qualsevol xarxa d'autoritats locals que estimem que pot oferir el millor consell i suport pràctic en temes de gestió mediambiental i sostenibilitat.

Creiem que l'autoritat local hauria de ser el principal facilitador del procés de l'Agenda Local 21.

La nostra autoritat local hauria d'abandonar la seva actitud sobirana i adoptar la funció de dinamització. Oferir el necessari impuls mentre els altres actors no l'hagin desenvolupat, dedicar-hi mitjans personals i oferir un pressupost, contractar un mitjancer professional i exercir el seu lideratge sense dominar el procés.

Creiem que el procés de l'Agenda Local 21 exigeix el compromís de l'autoritat local en la seva totalitat – tant si es tracta d'una vila, d'una ciutat o d'una comunitat rural.

La creació de xarxes internes és important per comprometre el govern i l'administració municipal, els càrrecs elegits i els funcionaris, tots els departaments i tots els nivells de responsabilitat. El suport del màxim representant municipal així com la formació dels representants electes i dels funcionaris en conceptes de sostenibilitat són essencials. Com que la sostenibilitat local està feta de sostenibilitat social, econòmica i mediambiental, és indispensable una aproximació trans-sectorial.

Establiment d'estratègies per comprometre la comunitat.

Emprendrem consultes i formarem associacions amb els diversos sectors de la nostra comunitat per tal de crear sinergia a través de la cooperació.

Aconseguir un consens sobre l'Agenda Local 21 entre tots els sectors i actors de la comunitat no és només una exigència de l'Agenda 21 (Rio 1992), sinó que ofereix al pla d'acció a llarg termini la robustesa requerida perquè tingui l'oportunitat de ser implementat. Recomanem l'establiment d'un grup de compromissaris (el Fòrum de l'Agenda Local 21). Crearem associacions per a projectes concrets amb objectius clars i formarem grups de treball per al projecte, equips de treball, grups d'assessorament i taules rodones. Dissenyarem el procés i buscarem l'acord sobre el procediment, les etapes del procés i els seus objectius. Guiarem els participants amb delicadesa però amb determinació al llarg del procés. Definirem explícitament els interessos particulars de cada part i mantindrem un diàleg amb elles per tal de guanyar la seva confiança a través de l'obertura i la transparència.

Aproximació i planificació de l'Agenda 21

Intentarem posar la nostra pròpia casa en ordre implementant el principi de negociació exterior.

La nostra comunitat no hauria d'exportar els seus problemes a un medi ambient més ampli o al futur. L'ètica del desenvolupament sostenible ens exigeix seguir el principi de negociació exterior, que apunta a la necessitat d'aconseguir un equilibri entre la demanda i l'oferta locals a la nostra ciutat, i en la mesura que això no sigui possible, a iniciar negociacions amb la regió, país o continent circumdant sobre la necessitat de compartir oportunitats, càrregues i responsabilitats. Identificarem totes les opcions que es presenten a la comunitat per aturar o reduir l'exportació de problemes i comprovarem si les condicions per utilitzar medi ambients més amplis o el futur són equitatives. Durem a terme auditories socials, econòmiques i ecològiques en el nostre municipi per tal d'investigar el seu impacte en el medi ambient i en les generacions futures i informarem sobre els resultats.

Durem a terme una sistemàtica planificació de l'acció per passar de l'anàlisi a l'acció.

L'Agenda Local 21 és un procés de participació que requereix un procediment sistemàtic pas a pas. En primer lloc, el Fòrum de l'Agenda Local 21 discutirà i acceptarà una filosofia i una visió que el govern municipal adoptarà després d'haver efectuat una consulta amb els ciutadans/es. Identificarem problemes, causes i efectes; invitarem el govern municipal a adoptar objectius; prioritzarem els problemes utilitzant el mètode d'avaluació de l'impacte; identificarem les opcions d'acció i fixarem els seus receptors; crearem programes per dirigir-los als seus receptors i formalitzarem programes en un pla d'acció; implementarem el pla i farem el seguiment del procés; avaluarem els resultats i aportarem "feedback" al procés.

Eines de gestió de la sostenibilitat.

Integrarem el desenvolupament mediambiental amb el desenvolupament social i econòmic per millorar la salut i la qualitat de vida dels nostres ciutadans.

L'estabilitat social i l'equitat s'han de basar sobre una economia sostenible, en la qual l'economia es basa en la capacitat de la natura, és a dir, en la sostenibilitat mediambiental. La planificació del desenvolupament sostenible cal que integri l'aspecte mediambiental amb els aspectes socials i econòmics i requereix, per tant, una aproximació trans-sectorial en la planificació i la implementació. Coordinarem el sector mediambiental amb els altres sectors, en particular en la realització de plans socials i econòmics; introduïrem el procediment d'avaluació de l'impacte de la sostenibilitat en els procediments de negociació per autoritzar noves empreses i fàbriques, i encoratjarem l'aplicació de la gestió mediambiental i dels sistemes d'auditoria (EMAS) per part de les empreses locals.

Utilitzarem eines avançades per a la gestió de la sostenibilitat.

Gestionarem la nostra autoritat local en direcció a la sostenibilitat, tot aplicant una àmplia gamma de mètodes i eines per a la gestió mediambiental, econòmica, social i sanitària. Traurem profit dels indicadors de sostenibilitat per descriure l'estat actual i per mesurar-ne el desenvolupament; els EMAS, el Pressupost Mediambiental i altres mètodes d'equilibri ecològic, utilitzarem els mètodes d'avaluació de l'impacte mediambiental estratègica, i els estendrem per tal d'avaluar també els impactes socials, sanitaris i econòmics.

Conscienciació i educació.

Establirem programes per conscienciar els nostres ciutadans, els grups d'interès, així com els polítics i els funcionaris del govern local sobre els temes de sostenibilitat.

La conscienciació i l'educació són essencials per aconseguir una plena comprensió de la interrelació entre els aspectes socials, econòmics i mediambientals. Caldrà una instrucció professionalitzada per tal que els nostres funcionaris/es coneguin les opcions per a l'acció, les bones pràctiques, els mètodes i les eines de gestió. Durem a terme activitats de conscienciació adreçades a tots els grups de la comunitat local i establirem programes de formació i educació als jardins d'infància, escoles, universitats i institucions de formació professional i de formació d'adults.

Associació i Cooperació entre Autoritats.

Guanyarem força a través d'aliances entre autoritats: associacions, xarxes i campanyes.

Formarem associacions amb els municipis circumdants per resoldre desequilibris segons el principi de la negociació exterior. Comprometrem els nivells governamentals i administratius immediatament superiors i inferiors en totes les iniciatives i programes. Traurem profit de l'impuls que guanyarem i de l'encoratjament que rebrem en participar en xarxes municipals i campanyes de l'Agenda Local 21.

Construirem aliances Nord-Sud i Est-Oest per al desenvolupament sostenible.

Com que les viles i les ciutats no són illes, la sostenibilitat local no es pot acomplir sense atendre als impactes locals del nostre ús dels recursos locals, les nostres emissions i la nostra exportació d'impactes. Assumirem la responsabilitat dels impactes negatius de les nostres accions en el medi ambient global i cooperarem amb les autoritats locals dels països en vies de desenvolupament. Prendrem en consideració l'agermanament mediambiental o els sistemes similar de cooperació municipal internacional, fixarem esquemes d'assistència bilateral i explotarem les possibilitats d'implementació conjunta de mesures per protegir el clima, l'aigua, el sòl i per garantir la biodiversitat.

Avançarem de manera concertada amb la Campanya de Viles i Ciutats Europees Sostenibles.

Amb la Conferència de Lisboa de l'octubre de 1996, la Campanya de Viles i Ciutats Europees Sostenibles ha entrat en la seva segona fase, "De la Carta a l'Acció". Continuarem duent a terme els nostres processos de l'Agenda Local 21 d'una manera concertada amb altres autoritats locals europees. Demanarem a les associacions i a les xarxes d'autoritats locals que continuïn facilitant suport pràctic, guiatge i formació.

Lisboa, Portugal, 8 d'octubre de 1996